

MEŽS ROTAĻLIETU KASTĒ

DETEKTĪVU SOĻI

1. KLAUSĀMIES PASAKU PAR LIETASKOKU UN VIETASKOKU

Bērni klausās pasaku par diviem kokiem, kur viens koks – lietaskoks – grib, lai no viņa uztaisa rotaļlietas, kas priecē bērnus, bet otrs – vietaskoks – grib palikt mežā un priecēt putnus un dzīvniekus. Ja tu būtu koks, kurš no viņiem tu gribētu būt?

2. NOSKAIDROJAM, KĀ NO SĒKLIŅAS TOP KOKA ROTAĻLIETAS

Bērni iepazīst koku augšanas un izmantošanas gaitu, apskatot bilžu kartītes ar paskaidrojošu tekstu pedagogiem. Kartītes bērni var izgatavot, izmantojot pielikumā pievienoto darba lapu. Pedagoģs rosina diskusiju: "Mēs jau zinām, ka koks ražo skābekli un ka no koka var izgatavot dažādus priekšmetus, bet vai jūs zināt, kā aug koki? Man rokās ir piecas kartītes, kuras ir jāsaliek pareizā secībā. Vai palīdzēsiet?"

3. KOKA ROTAĻLIETU DARBŅĪCA

Bērni iepazīst koku kā materiālu, radoši veidojot sev rotaļlietas, kuras pēc tam var ņemt līdzi uz mājām. Bērni var veidot leļļu mēbelītes, mašīnas, robotus u. c. rotaļlietas no bieza kartona, bērza tāss vai skaliņiem, koka ripiņām, izmantot arī dažādus plānus koksnes vai saplākšņa atgriezumus, ja tādi pieejami. Stiprināšanai var izmantot karsto līmi, lina auklas vai koka tapiņas. Galvenais – ļaut bērniem darboties pašiem un palīdzēt tikai tur, kur citādi nevar.

4. PAPIĀRA LIEŠANAS DARBŅĪCA – GATAVOJAM APSVEIKUMA KARTĪTES VECĀKIEM

Bērni iemācās izgatavot papīru, izmantojot otrreizējās izejvielas. No rakstāmpapīra, vecām avīzēm vai olu kastītēm sagatavo papīra masu, saplēšot papīru 8 x 8 cm gabaliņos, pēc tam gabaliņus izmērcē bļodā un sakuļ viendabīgā masā (vislabāk ar mikseri). Šādai masai var pievienot ziedlapiņas, skujiņas vai citus dekorīņus – interesantākas faktūras radīšanai. Papīra masu plānā kārtiņā uzlej uz nerūsējošā tērauda sietiņa, caur kuru vīrs bļodas vai paplātes notek liekais ūdens. Jo šķidrāka masa, jo plānāka būs papīra kārtiņa. Kad darbs ir nožuvis, uz tā var līmēt dekoru no dabas materiāliem – izmantot čiekuriņus, sūnas u. c. dabas materiālus, ko bērni iepriekš salasījuši. Katrs bērns noslēgumā ieraksta kādu vēstījumu, piemēram,

KOKS IR LABS!

5. LASĀM GRĀMATU “MEŽA DRAUGI”

Bērni kopā ar skolotāju lasa grāmatiņu un pilda tās uzdevumus, lai dzīvāk – caur Tērvetes dabas parka mākslinieces ilustrētajiem meža dzīvnieku piedzīvojumiem – saprastu, kā Latvijā tiek audzēts un lolots jaunais mežs.

NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI Pielikums Nr. 3

PLAKĀTS
“Pasaka par lietaskoku un vietaskoku”

DARBA LAPAS
“No sēkliņas līdz rotaļlietai”

LASĀMGRĀMATĀ AR
UZDEVUMIEM
“Meža draugi”*

*Materiāls elektroniski pieejams vietnē www.cukmens.lv vai <http://ej.uz/mezadraugi>

PADOMS

Lejot papīru, pedagogs var izstāstīt bērniem, ka papīru rūpnieciski taisa no koksnes atlikumiem, tāpēc nebūs īsti taisnība, ja teiksim, ka, otrreizēji izmantojot papīru, glābjam veselus kokus. Tomēr tā mēs mācāmies maksimāli lietderīgi izmantot atjaunojamās meža veltes, tāpēc tā ir labai patiesi draudzīga rīcība.

PAPILDUS

- Izejmateriāli koka rotaļlietu darbnīcai: biezs kartons, bērza tāss vai skaliņi, koka ripiņas, saplākšņa atgriezumi u. tml.
- Karstā lime, lina auklas vai koka tapiņas koka rotaļlietu darbnīcas materiālu stiprināšanai
- Izejmateriāls papīra darbnīcai: lietots rakstāmpapīrs, avīzes
- Ūdens, bļodas, mikseris, metāla sietiņi

Pielikums Nr. 3

PASAKA PAR LIETASKOKU UN VIETASKOKU

Divu draugu stāsts – Lietaskoks un Vietaskoks

Mežā starp sūnām un sēnēm auga divi īpaši koki. Abi, jau mazi būdami, ražoja svaigu gaisu, kas mums, cilvēkiem, ir tik ļoti nepieciešams. Tādēļ tas bija ļoti svarīgs darbs. Koki, cik jaudas, elpoja un glabāja sevi mums indīgo ogļskābo gāzi, bet pasaulei deva vērtīgo skābekli.

Abi koki bieži runājās par cilvēkiem, kuri parādās mežā, nocērt kokus un aizveda tos nezināmā virzienā. Viens no viņiem ilgojās pēc piedzīvojumiem un vēlējās doties pasaulē laimi meklēt. Otrs ļoti uztraucās – ja kokus aizvedīs, kas tad ražos svaigo gaisu? Nē, kokiem jāpaliek uz vietas! Sarunas un strīdus dzirdēja Vāveri, un abus tā arī iesauca – vienu par Lietaskoku, kas grib darīt lielas lietas, bet otru – par Vietaskoku, kas labāk gan vēlētos palikt tur pat uz vietas – savā iemīļotajā mežā.

Kā gadījās, kā ne, jau pēc neilga laika mežā ieradās cilvēki lielās meža mašīnās, un notika tieši tā, kā abi koki bija runājuši. Lietaskoku, kas gribēja pasaulē doties, kopā ar daudziem citiem nozāgēja un aizveda nezināmā virzienā. Vietaskoks, kas gribēja palikt savā mežā, turpat arī palika – tikai tagad nu jau izcirtumā kopā ar Vāveri. Lai gan sākumā viņš skuma par pazudušo draugu, ilgi skumt nebija laika – savos zaros un mizā viņam nācās dot mājvietu kukaiņiem un putniem, sēt jaunu koku sēklas un pašam turēt taisnu muguru.

Tā pagāja pieci gadi, un nocirsto koku vietā sastādītie mazie kociņi jau bija paaugušies. Izcirtums nu bija kļuvis par jaunaudzi. Vietaskoks, kas tā arī bija palicis uz vietas, bija jaunaudzes vecākais un gudrākais koks, tādēļ apmācīja jaunus kokus, kā ražot mums nepieciešamo svaigo gaisu. Te kādu rītu pie Vietaskoka ieradās Vārna ar vēstuli, kurā bija rakstīts:

Sveiks, Vietaskok!

Te tavs vecais draugs Lietaskoks, kurš devās pasaulē laimi meklēt! Zīnu, ka uztraucies un esi neziņā, kas noticis ar mani un citiem mūsu kaimiņiem. Noticis ir ļoti daudz! Mašīnas mūs aizveda pie cilvēkiem, un izrādījās, ka cilvēki bez kokiem nevar iztikt! Katram no mums ir jauns darbs. Kādreiz **sakņupušais Bērzs** tagad ir svarīga persona – kļuvis par skaistu papīru, uz kura drukā gudras grāmatas. Starp citu, vienu lapu viņš atvēlēja šai vēstulei! **Jautrais Osis** kļuva par koka riteni un katru dienu kopā ar bērniem dodas uz rotaļu laukumu vizināties. **Ozols, stingrais vīrs**, kļuva par skaistu koka galdu, pie kura bērni sēž un spēlē spēles! **Eglei** vienmēr patikusi mūzika, un arī tagad viņa strādā par skanīgu kokli. **Vēl** daži koki kļuva par mēbelēm, citi par rotaļlietām vai instrumentiem. Zīni, ja prātīgi cilvēki nozāgē koku, viņi izmanto pat **zāģu skaidas un mizas!** Piemēram, ar tām apkurina skolas un bērnudārzus, lai bērniem ziemā būtu silti. Jautāsi, ko daru es pats? Es strādāju par koka gultiņu, kur katru dienu bērni gul pusdienlaiku. Dzīvoju lielā, skaistā mājā. Tā kā šādas mājas stāv simtiem gadu, tad kādu laiku vēl būšu tepat! Bet nu par svarīgāko! Atceries, kā strīdējāmies, labāk palikt mežā vai strādāt pie cilvēkiem? Izrādās, taisnība bijusi mums abiem! Tev bija jāpaliek mežā, lai izcirtumā būtu, kur dzīvot Vāverei, putniem un kukaiņiem, un lai sētu sēklas jauniem kokiem – **skābekļa ražotājiem**. Savukārt mēs, lietaskoki, arī pēc nociršanas rūpējamies, lai gaiss būtu tīrs un svaigs, tādēļ nepūšam ārā sakrāto indīgo ogļskābo gāzi! Es vienkārši vairs nevarēju no jauna ražot labo skābekli, jo sirmā vecumā tas darbs man jau būtu par grūtu. Tādēļ cilvēki ir izrēķinājuši, cik koku mežā jācērt, cik jāatstāj, cik jāizaudzē klāt. Lai zvēriem un augiem ir mežs, kur dzīvot, cilvēkiem – labas koka lietas, un visai pasaulei – tīrs gaiss, ko elpot.

Tā, lūk, mans draugs. Turi saknes dziļi, galotni augstu, sniedz mājvietu gan kukaiņiem, gan putniņiem un priecājies par dzīvi tāpat kā es.

Tavs mīlais draugs Lietaskoks.

Izlasījis vēstuli, Vietaskoks, kas vēl joprojām stāvēja turpat uz vietas, klusi nošalca, iztaisnoja savus zarus un sajūtās laimīgs. Kā visi, kas ir savā vietā un lietā!

No sēklas līdz rotaļlietai

SĒKLA

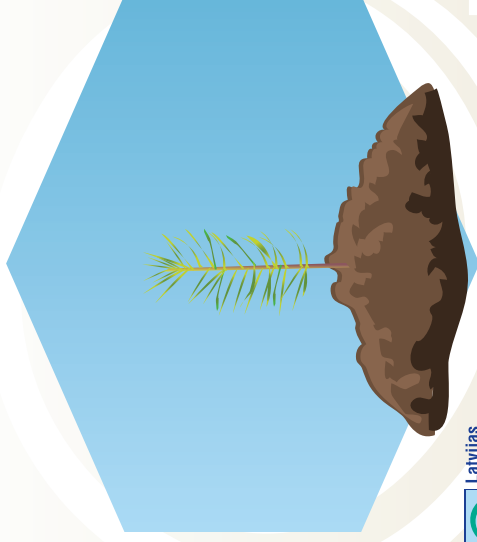

Latvijas
vides
aizsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOBENE - STĀDĀ - ATĢŪDA

STĀDS

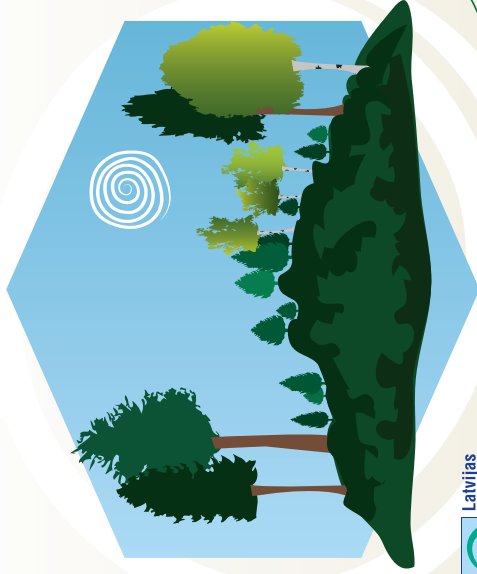

Latvijas
vides
aizsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOBENE - STĀDĀ - ATĢŪDA

JAUNAUDZE

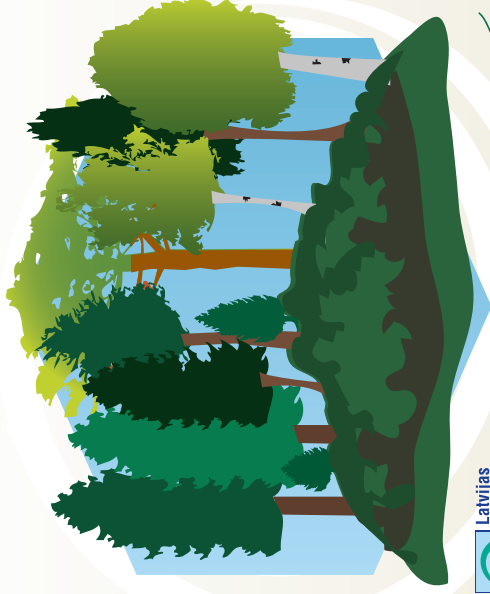

Latvijas
vides
aizsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOBENE - STĀDĀ - ATĢŪDA

PIEAUDZIS MEŽS

Latvijas
vides
aizsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOBENE - STĀDĀ - ATĢŪDA

NO KOKA RAŽOTAS ROTAĻLIETAS

Latvijas
vides
aizsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOBENE - STĀDĀ - ATĢŪDA

No sēkļinas līdz rotāļlietai

SĒKĻA

Katrs koks, arī pats lielākais, izaug no sīkas sēkļinas. Tāpat kā burkāns un dilles.
Lai mežs nākotnē augtu veselīgs un kociņi tajā būtu skaisti un stalti, sēklas tiek ievāktas no ipašām meža sēkļu plantācijām. Visā Latvijas teritorijā ir izvietotas šādas speciālas audzētavas, kuras apsaimnieko AS "Latvijas valsts meži".
Iesēj arī tu savu kociņu pavasarī!

Latvijas
vides
atīrsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOCINĒS - STĀDĀJ - APDZĪVA

STĀDŠ

Kad sēkļina ir iesēta, tā jau pēc 2–3 nedēļām spraucas ārā no zemes. Koši zaļais stādīnš nu aug, par to ir jā rūpējas. Kad jaunais kociņš ir audzis divus gadus, tas sasniedz 15–40 cm augstumu un ir gatavs stādīšanai mežā. Pavasaros un rudenos notiek meža stādīšana, un ik gadu AS "Latvijas valsts meži" iestāda vairāk nekā 25 miljonus jauno kociņu.

Latvijas
vides
atīrsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOCINĒS - STĀDĀJ - APDZĪVA

JAUNAUDZE

Mežs ir jākopj un par to ir jā rūpējas visu laiku. Vecos, nu jau 100 gadus sasniegušos kokus nocērt un to vietā iestāda jaunus. Jauni kociņi ražo daudz vairāk skābekļa un sevī sakrāj nelabās gāzes, kuras tiem ir nepieciešamas kā barība augšanai. Jaunaudzē kociņi iesējas paši, kā arī tiek stādīti. Tos kopj un par tiem rūpējas.

Latvijas
vides
atīrsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOCINĒS - STĀDĀJ - APDZĪVA

PIEAUDZIS MEŽS

Kas ir mežs? Tajā aug lieli, skaisti koki, dzīvo dzīvnieki, putni un kukaiņi, aug sēnes un ogas. Vai zini, cik garas ir Latvijas augstākās priedes? Tervetes dabas parkā tās izaugušas līdz pat 47 metriem – kā māja ar 15 stāviem. Kad koki ir sasnieguši vecumu, kad tie vairs neaug un neražo mums tik ļoti nepieciešamo skābekli, tos nozāģē, lai vietā iestādītu jaunus koku stādīņus. Bērzi aug līdz 70, egles līdz 80, bet priedes pat līdz 100 gadu vecumam.

Latvijas
vides
atīrsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOCINĒS - STĀDĀJ - APDZĪVA

NO KOKA RAŽOTAS ROTĀĻLIETAS

Vai zini, kur nonāk nodirstie koki? Tie turpina dzīvot! Paskaties, vai redzi sev tuvumā kādu koka lietu? Koks ir dabai visdraudzīgākais un veselīgākais materiāls! Koka gultiņa, mašīnīte, koka putras karote, pat liela dzīvojamā māja, un vēl tik daudz, daudz lietu, kuras ir mums visapkārt, darinātas no kokiem – nākušiem no meža un augušiem no mizas, sīkas sēkļinas.

Latvijas
vides
atīrsardzības
L V A F
fonds

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOCINĒS - STĀDĀJ - APDZĪVA